

Durk Bosgraaf

Durk Bosgraaf en de Giele Wâldbeantsjes

Durk Bosgraaf

Durk Bosgraaf werd in Driesum geboren op 4 maart van het jaar 1936.

Op dezelfde lokatie waar hij nu nog woont.

Met recht kan dan ook worden gesteld dat hij in Driesum is geboren en getogen.

Het oorspronkelijke ouderlijk huis was een 'Wâldspultsje', dat in de oorlog door brandbommen vanuit 's-nachts overvliegende Britse vliegtuigen in brand werd gezet en vervolgens geheel afbrandde.

De hele familie lag in bed, en als door een wonder raakte bij het bombardement en de brand niemand gewond.

Op de oude plek werd daarna een nieuw huis gebouwd.

Toen vader langdurig ziek was moest Durk het ouderlijk bedrijf lange tijd beheren.

Het geheel was zeker geen vetpot met ongeveer 6 melke beesten (melkkoeien).

Om zelf ook nog wat inkomen te verwerven ging Durk als jonge man met twee paarden in loonwerk te ploegen.

Later nam Durk het ouderlijk bedrijf over.

In de daarna volgende tijd van schaalvergroting en mechanisatie moest een beslissing worden genomen of er meer land moest worden bijgekocht of dat er werk in loondienst moest worden gezocht.

De keuze viel op werk bij de Boerehelp (Agrarische Bedrijfsverzorging), waar Durk zich al snel ontplooipte tot specialist in de selectie van de aardappel.

Naast dit werk beheerde Durk nog steeds de eigen bedrijfsonderdelen, met zowel akker- als tuinbouwgewassen.

Ook nu worden er nog altijd aardappelen, groenten en uiteraard 'Giele Wâldbeantsjes' geteeld.

Voor alle voorkomende werkzaamheden bedenkt Durk Bosgraaf volledig nieuwe machines of past bestaande machines aan de eisen voor een bepaalde bewerking aan.

Met recht kan worden gezegd dat Durk naast groene vingers ook nog eens gouden handen heeft.

Ondanks alle mechanisatie gaat er voor Durk nog altijd niets boven het werken met paarden.

Gouden handen

Teelt vroeger en nu

Driesum neamden se froeger de ‘Woartelstêd’, omdat hjir in hiele protte woartels kweekt waarden.

Yn de flagge fan Driesum binne sels 4 woartels ôfbylde.

Woartels groeiden it bêst op ôfgroeven grûn.

Foaral de delsetten (ûtsânne) perselen wienen tige geskikt foar woartels omdat se djip los makke wienen.

“Simmerwoartels wienen foar de Driesumers ek in hiel belangryk hannelsartikel.

Mei somtiden 100 bosk woartels op’e transportfyts rieden de hannelers dan nei Dokkum en de klaai efter Dokkum oer.

Fansels wie der in protte konkurrinsje.

Sa wie der ek in woartelhannelder dy't altyd in bosk losse woartels meinaam en ier en betiid op'en paad gong.
Ûnderweis smiet'er hjir en der in losse woartel by de homeie fan de pleatsen en foar hûzen del.
De woartels ferkocht er yn'e moarntiid sa fier mooglik fuort oan't se op wienen.
Oare hannelers dy't de losse woartels seagen tochten dat der al ien mei hannel west hie en sochten harren heil op oare plakken.
Middeis gie de tûke woartelhannelder yn alle rêst noch in ritsje by de troch him ôfbeakene route del en ferkocht omraak sûnder konkurrinsje."

De wortels werden in Driesum soms in maart al gezaaid, en het was uitsluitend een vollegrondsteelt.
De geoogste en verkochte wortels werden door boeren en burgers voornamelijk ingelegd voor wintergebruik.

It ferbouwen fan Pûltsjes (Sperciebonen) wie yn de hiele Dokkumer Wâlden fan grut belang.
Hast eltsenien hie wol in perseeltsje mei 'Tusearten' of 'Pûltsjes', meast fan it ras 'Dûbele Wite' (Dubbele Witte Zonder Draad).
Oeral stienen dan moarns ½sek, 1 sek of sels wol 2 sekken Pûltsjes oan'e dyk.
Dy waarden troch 'Bauke Pûl' mei de frachtwein ophelle en gienen dan nei de trein yn Bûtenpost.

Zaadgoed

Het materiaal dat is bestemd voor zaadgoed wordt zodra het uit het stro is een paar dagen bij -18°C ingevroren.

Hiermee wordt de eventueel aanwezige Bonenkever gedood.

In de bonen die het volgende jaar worden gebruikt als zaaigoed wordt streng geselecteerd.

Geselecteerd wordt met name op:

- Kleur: mooi en gelijkmatig geel
- Grootte: voldoende en gelijkmatig groot
- Afwijkingen: geen afwijkingen in kleur, grootte en vorm

Voor het uitbreiden van de teelt in 2006 werd door Durk Bosfgraaf 30 kg zaadgoed van de firma J. R. Douma in Burgum gekocht.

Er is nauwelijks verschil tussen het eigen zaadgoed van Durk Bosgraaf en dat van Douma te bemerken.

Misschien is Durk zijn zaadgoed net iets groter.

Grond

Het is van groot belang dat de Giele Wâldbeantsjes op zandgrond worden verbouwd.

Op kleigrond geteelde Wâldbeantsjes vormen een problematische teelt, maar vooral is de kwaliteit sterk afwijkend van Wâldbeantsjes van de zandgronden.

Ook de zandgrond moet beslist niet te rijk zijn.

“Doe’t ik de winkelman fertelde dat myn bjintsjes ferbout wienen op sân yn Driesum sei hy: Dan wol ik se allegear wol ha!”

Bemesting

Voor een teelt van Giele Wâldbeantsjes is geen stikstof nodig. Bonen, dus ook het Wâldbeantsje, zijn een onderdeel van de Vlinderbloemigenfamilie. Veel leden van deze familie leven in symbiose met wortelknolletjesbacteriën. Deze wortelknolletjesbacteriën zijn in staat om stikstof uit de (bodem)lucht te binden en de waardplant, in dit geval het Giele Wâldbeantsje, profiteert van deze gebonden stikstof. De bacteriën krijgen in ruil voor hun activiteiten stofwisselingsproducten van de bonenplant terug. Fosfor is voor een voorspoedige groei van bonen heel belangrijk, en kali is voor de afrijping in de herfst en voor de stevigheid van het stro eveneens van groot belang. Stalmest is op goede grond voldoende voor een geslaagde teelt van Giele Wâldbeantsjes. Hierin zit doorgaans genoeg van al de benodigde voedingselementen.

Zaaien

Voor het zaaien maakt Durk Bosgraaf een zogenaamd ‘vals zaaibed’. De grond wordt herbij zaaiklaar gemaakt en nog niet ingezaaid. Het hierna kiemende onkruid wordt na een paar weken doodgespoten met een hele lage concentratie van het middel ‘Roundup’. In de nu onkruidvrije grond worden de bonen gezaaid.

Er wordt op ruggen gezaaid en met een wijde plantafstand van 75 cm tussen de rijen. Hierdoor kan de aanwezige aardappelteeltmechanisatie worden gebruikt tot het gewas gaat sluiten.

Het is heel belangrijk dat het gewas snel kan opdrogen om ziekten zoals ‘Wolf’ te voorkomen.

Er wordt gezaaid met een oude bietenzaaimachine; een met de hand voortbewogen werktuig, waarmee heel mooi zaaiwerk kan worden gemaakt.

Voor de 60 are Giele Wâldbeantsjes die in 2006 werden verbouwd werd 60 kg zaaigoed gezaaid; dit is dus 1 kg/are.

Ziekten en Plagen

‘Wolf’ of Grauwe schimmel (*Botrytis cinerea*) is een ziekte die bij een zwaar en dicht gezaaid gewas kan optreden.

Vochtige en warme omstandigheden werken de groei van deze schimmel in de hand.

Ruim zaaien en niet te zwaar bemesten zijn de beste methoden om deze schimmelinfecties zo veel mogelijk te voorkomen.

Boenekever

Oogst

De oogst van de Wâldbeantsjes op het veld wordt handmatig uitgevoerd.

De planten worden op een droog tijdstip uit de grond getrokken.

Dit uittrekken wordt ‘teppe’ genoemd.

In de loop van de oogstdag kunnen de ‘teppe’ bossen bonen op de kop gezet op het veld voordrogen.

Op deze manier is al vast een deel van het droogproces in gang gezet.

Lukt het niet om ze droog van het veld te krijgen, dan kunnen ze ook in een kas op zwart landbouwplastic worden gedroogd.

Opslag na de oogst

De bonen die niet binnen op een luchtige plek kunnen nadrogen worden op ruiters of rond een paal op het veld opgeslagen.

De geoogste bonen kunnen dan niet zonder meer worden afgedekt met plastic.

Vocht zal aan de onderzijde van het plastic condenseren en maakt door het druipen van dit vocht de bonenplanten nat, waardoor er snel schimmel optreedt.

Op de gestapelde planten wordt eerst een dikke laag droog plantaardig materiaal, bijvoorbeeld bladriet, op een dusdanige wijze gerangschikt dat het iets naar de buitenzijde toe afloopt.

Hierboven kan eventueel gerust een laag plastic ter afdekking worden aangebracht.

Bij een zorgvuldige afdekking met bladriet is zelfs geen andere afdekking zoals met behulp van plastic noodzakelijk.

Dorsen

Voor het dorsen van de Giele Wâldbeantsjes heeft Durk Bosgraaf zelf een dorsmachine ontwikkeld en geconstrueerd.

Deze wordt aan de trekker gekoppeld en door de aftakas aangedreven.

Schonen en Sorteren

Voor het schonen en sorteren heeft Durk Bosgraaf ook een eigen machine ontworpen en gebouwd.

Deze machine blaast het stof en losse plantendelen uit de bonen, waarna op een lopende band de slechte en afwijkende bonen handmatig kunnen worden verwijderd.

Na de oogst worden de bonen koel en droog bewaard.

Opbrengst

Zoals al hiervoor al is geschreven werden voor de 60 are Giele Wâldbeantsjes die in 2006 werden verbouwd 60 kg zaaigoed gezaaid; dit is dus 1 kg/are.

De opbrengst op deze 60 are bedroeg in dat jaar 600 kg.

Dit betekent dat 1 kg zaaigoed 10 kg bonen opleverde, dus een verhouding van 1:10.

Handel

De afzet van de Giele Wâldbeantsjes loopt uitstekend.

Het product is in de streek bekend en de vraag overtreft naar de ervaring van Durk Bosgraaf het aanbod.

In 2006 werd de oogst van ca. 600 kg als volgt afgezet:

- Groothandel ± 250 kg
- Winkels ± 150 kg
- Thuis/particulier ± 100 kg

De groothandel zet de Wâldbeantsjes vooral in Dokkum af.

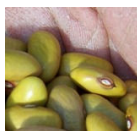
De 'iters' worden zonder voorafgaand invriezen afgeleverd en dat geeft tot nog toe geen problemen met de Bonenkever.

Er wordt naast de consumptiebonen ook wel zaadgoed verkocht.

Gebruik

De familie Bosgraaf eet de Giele Wâldbeantsjes vooral als chili con carne, met gehakt als vleessoort en uiteraard op de traditionele manier met uitgebakken spek en spekvet.

Een gesprek met Durk Bosgraaf over de Giele Wâldbeantsjes op 6 april 2007

© Wâldpyk, Jan J. de Boer april 2007